

Perspectiefnota 2023

INHOUDSOPGAVE

Perspectiefnota 2023.....	1
Inhoudsopgave	4
Voorwoord	5
Leeswijzer	6
Ontwikkelingen 2023-2026	7
Uitgangspunten.....	10
Fijn Leven	13
Vitaal Platteland.....	14
Zorg voor wie dat nodig heeft	15
Werken en ondernemen in een sterke regio	16
Actief met duurzaamheid en energie	17
Sport is meer!	18
Cultuur is van iedereen.....	19
Samen Veilig.....	20
Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	21
Algemene dekkingsmiddelen.....	22
Bijlage 1: Stand van bezuinigingen	23
Bijlage 2: Stand van reserves	27

VOORWOORD

Inleiding

In deze paragraaf informeren we u over de grote ontwikkelingen die van invloed zijn op de bestuurlijke keuzes die op ons afkomen.

De Russische inval in Oekraïne brengt veel menselijk leed, maar ook onzekerheid met zich mee. Voor Nederland leidt dit vooral tot hogere energieprijzen. Gevolgen op langere termijn hangen af van sancties en tegenmaatregelen. De hogere prijzen van gas en olie komen boven op de toch al hoge inflatie. De prijzen voor energie waren al sterk opgelopen. Ook de grotere vraag naar bepaalde producten en capaciteitsproblemen in het containervervoer dragen bij aan een wereldwijd snel gestegen inflatie.

De inflatie zal in ieder geval in 2022 hoog zijn. De Nederlandse economie is relatief gevoelig voor de prijs van gas, en juist die prijs is sterk gestegen. De huidige inflatie in Nederland behoort daarmee tot de hoogste van Europa. De verwachting is dat de energieprijzen geleidelijk zullen dalen. De prijzen blijven waarschijnlijk wel duidelijk hoger dan voor corona. Voor de ontwikkeling van de inflatie is het naast het verloop van de energieprijzen vooral de vraag hoe dit verder doorwerkt. Hogere prijzen voor energie en grondstoffen leiden langzaam tot prijsstijgingen in andere productcategorieën. Dat is op dit moment te zien in de voedselprijzen. Naarmate de inflatie langer aanhoudt, wordt de kans groter dat ook in andere onderdelen de prijzen stijgen groter.

Voor de ontwikkeling van de economische groei blijft het verloop van de coronapandemie van belang. Het belang neemt wel af. Na het opheffen van de coronamaatregelen in de zomer van 2021 groeide de economie sterker dan verwacht. De lockdown aan het einde van het jaar zorgde weer voor een nieuwe vertraging in de groei van de economie. De verwachting is dat de gevolgen van eventuele toekomstige lockdowns steeds minder invloed hebben op de macro-economische ontwikkelingen. Voor individuele personen en bedrijven kunnen lockdowns natuurlijk wel grote gevolgen hebben. Ook blijven de gevolgen van de coronapandemie op de brede welvaart, psychische problemen en leerachterstanden bij jongeren als gevolg van schoolsluitingen een zorg.

De arbeidsmarkt is door het steunbeleid gedurende de krimp in 2020 en het herstel in 2021 zeer krap gebleven en zal dat de komende jaren blijven. De vraag is dan ook of de ambities die het Rijk maar ook wij hebben kunnen worden uitgevoerd.

De internationale ontwikkelingen zorgen voor veel onzekerheden. Naast de oorlog in Oekraïne, sluimert ook nog altijd het risico op 'ontkoppeling' van China als gevolg van handelsspanningen en de bijbehorende onzekerheid. Ook het monetaire beleid van de Federal Reserve Board (FED) en de Europese Centrale Bank (ECB) zorgen voor onzekerheid. Het laag houden van de rente leidde tot hoge prijzen van huizen en aandelen. Als de hoge inflatie langer aanhoudt kan het beleid aangepast worden waardoor rente verder stijgt.

De economische groei en de krapte op de arbeidsmarkt werken ook door in wat we in Berkelland kunnen bereiken. De bijdragen van het Rijk zijn gerelateerd aan de Rijksuitgaven. Economische groei draagt bij aan een stijging van de Rijksuitgaven en daarmee een stijging van de inkomsten voor de gemeente. De hoge energie en brandstofprijzen zorgen ook voor stijgende grondstofprijzen. Investerings zullen hierdoor de komende periode duurder uitvallen dan de laatste jaren. Daarbij komt dat de krapte op de arbeidsmarkt ervoor zorgt dat er ook onvoldoende capaciteit is om werken weg te zetten.

LEESWIJZER

Deze perspectiefnota is een document dat is opgesteld in de periode tussen twee colleges in. Er is nog geen zicht op een eventueel nieuwe indeling van de begroting en het is ook nog onduidelijk welke keuzes gemaakt zullen worden. De indeling van de perspectiefnota volgt daarom de indeling van de vastgestelde begroting 2022. De perspectiefnota is ook beleidsarm. Dit betekent dat er geen nieuwe wensen en investeringen in zijn verwerkt. In deze perspectiefnota beperken we ons tot de autonome ontwikkelingen. Het gaat hier om ontwikkelingen die voortvloeien uit bestaand beleid en waar we op dit moment geen invloed op uit kunnen oefenen. Deze ontwikkelingen zijn in enkele gevallen nog wel beïnvloedbaar door het beleid te wijzigen.

De perspectiefnota begint met het weergeven van de situatie. Hierin geven we aan welke ontwikkelingen en besluiten tot de huidige situatie hebben geleid. Vervolgens geven we per onderdeel een korte toelichting. In de programma's komen de verschillende onderdelen (indien van toepassing) terug en wordt er dieper op ingegaan.

De perspectiefnota is de kadernota voor de begroting 2023 en de meerjarenbegrotingen 2024 tot en met 2026. In de perspectiefnota zeggen we niets over het lopende begrotingsjaar 2022. Dit doen we in de bestuursrapportage 2022. We hebben wel gekeken naar de ontwikkelingen die we in 2022 zien en die naar onze mening een structureel effect hebben. Deze zijn verwerkt in de perspectiefnota onder autonome ontwikkelingen. Bij de programma's worden deze ontwikkelingen toegelicht.

Deze perspectiefnota kent 2 bijlagen.

In bijlage 1 staat de stand van zaken met betrekking tot de bezuinigingen uit Berkelland in balans. In bijlage 2 is de stand van de reserves weergegeven.

Lezen van tabellen

In de tabellen staan de negatieve getallen aan de lastenkant voor extra lasten, aan de batenkant staan negatieve getallen voor minder inkomsten. Positieve getallen staan aan de lastenkant voor een afname in de lasten, aan de batenkant staan positieve getallen voor extra inkomsten. Voor de jaren 2023 en 2024 maken we in enkele tabellen onderscheid in incidentele en structurele baten en lasten. Dit is zichtbaar gemaakt door kolommen met een I (incidenteel) en S (structureel). Vanaf 2025 zitten er op dit moment geen incidentele baten en lasten meer in de begroting. Om die reden is voor die jaren een kolom met baten en lasten opgenomen.

ONTWIKKELINGEN 2023-2026

Bij de begroting 2021 hebben we een ingrijpend bezuinigingsprogramma vastgesteld. Dit programma is volop in uitvoering en moet ons meerjarig een stabiele financiële positie geven. We zien ook dat de meerjarenbegroting onder druk blijft staan. Deels door externe ontwikkelingen en deels door het feit dat tegenover de taken die we van het Rijk krijgen onvoldoende middelen staan. Dit nog los van onze eigen ambities.

Overzicht

In onderstaande tabel hebben we de meerjarenbegroting geactualiseerd. Het beeld dat in de tabel zichtbaar is gemaakt bouwt op van de begroting 2022 naar de stand van zaken zoals we die nu kennen. Onder de tabel wordt per onderdeel een korte toelichting gegeven.

	2023			2024			2025	2026
	I	S	Saldo	I	S	Saldo	Saldo	Saldo
Begroting 2022	-531	-128	-659	-121	-424	-545	73	73
Ontwikkelingen uit jaarrekening		-408	-408		-408	-408	-408	-408
Autonome ontwikkelingen		-1.127	-1.127		-1.462	-1.462	-1.806	-1.840
Berkelland in Balans		-817	-817		-817	-817	-817	-817
Meerjaren saldo	-531	-2.480	-3.011	-121	-3.111	-3.232	-2.958	-2.992

Ontwikkelingen uit de jaarrekening

Uit de jaarrekening 2021 komt een aantal ontwikkelingen die een meerjarig effect hebben. In onderstaande tabel is aangegeven in welke programma's de ontwikkelingen zich voordoen. Een toelichting staat in de betreffende programma's.

	2023	2024	2025	2026
Fijn leven	-40	-40	-40	-40
Vitaal platteland	17	17	17	17
Zorg voor wie dat nodig heeft	-703	-703	-703	-703
Werken en ondernemen in een sterke regio	190	190	190	190
Sport is meer!	128	128	128	128
Meerjaren saldo	-408	-408	-408	-408

Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die onontkoombaar zijn. Als gemeente hebben we geen directe invloed op de ontwikkeling. De autonome ontwikkelingen zijn op te splitsten in drie categorieën.

1. Loon- en prijsontwikkelingen
Deze ontwikkelingen doen zich voor doordat producenten hun prijzen verhogen en door afspraken in de CAO. Als basis gaan we uit van de cijfers van het CPB zoals deze gepubliceerd worden in de meicirculaire.
2. Begrotingen gemeenschappelijke regelingen
De begrotingen van gemeenschappelijke regelingen zijn voor ons een autonome ontwikkeling. Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijk regeling stelt de begroting vast. Vervolgens is de bijdrage die daarin voor ons staat genoemd een feit. We kunnen in de algemeen bestuursvergadering wel invloed uitoefenen, maar deze is zeer beperkt.
3. Gevolgen van besluiten.
In de loop van het jaar worden besluiten genomen, door ons maar ook door andere organisaties die een effect hebben op onze uitgaven.

Het structurele effect van de autonome ontwikkelingen is € 1.541000. In de programma's worden de autonome ontwikkelingen toegelicht.

	2023	2024	2025	2026
Loon- en prijsstijging	-1.419	-1.419	-1.778	-2.138
Gemeenschappelijke regelingen	293	293	293	293
Gevolgen van besluiten	-1	-336	-321	5
Meerjaren saldo	-1.127	-1.462	-1.806	-1.840

Herzien toezichtregime

De provincies houden toezicht op de begroting van de gemeenten. Eind 2021 hebben de gezamenlijke toezichthouders afspraken gemaakt over hoe ze met structurele en incidentele baten en lasten om gaan.

Belangrijkste wijziging is dat de duur van de uitgaven niet meer leidend is, maar de aard van de uitgaven. Drie jaar extra uitgaven doen voor onderhoud van wegen of gebouwen wordt nu niet meer als incidenteel gezien. Hoewel de uitgaven tijdelijk zijn (drie jaar) zijn onderhoudskosten structurele lasten.

De toezichthouders gaan ervan uit dat het merendeel van de uitgaven van gemeenten structureel zijn. Vooral als het gaat om taken die duidelijk bij de gemeenten thuis horen.

Deze aanscherping van het toezichtregime betekent dat we minder gemakkelijk gebruik kunnen maken van onze reserves om investeringen te bekostigen. Slechts als voldaan wordt aan een aantal voorwaarden is dit nog mogelijk. Een belangrijke voorwaarde is daarbij dat heel duidelijk is vastgesteld op welke datum de uitgaven eindigen.

Afwijkingen Berkelland in Balans

In de meerjarenbegroting zijn de bezuinigingen uit Berkelland in Balans verwerkt. Afwijkingen ten opzichte het plan leiden tot een aanpassing van het meerjarenperspectief. In de bijlage stand van bezuinigingen is zichtbaar gemaakt hoever we staan met de bezuinigingen.

Voor dit moment zien we op een aantal onderdelen frictie ontstaan. Voor een aantal onderdelen vraagt dat om een nieuwe afweging bij de begroting. Voor het sociaal domein zien we dat het voordeel dat we dachten te behalen door nieuwe regionale inkoop lager uitvalt. Hierdoor zijn we niet in staat om € 817.000 van de taakstelling in te vullen.

Financiële ontwikkelingen na de Perspectiefnota

De bestendige gedragslijn die wij volgen bij het opstellen van de Perspectiefnota is, dat we uitgaan van de situatie zoals deze bekend is tot de meicirculaire. Er zijn grote onzekerheden rond het financiële meerjarenperspectief. Met name de sterk oplopende inflatie als gevolg van de stijgende energieprijzen en de krapte op de arbeidsmarkt zorgen dat we de prijzen voor investeringen slecht te begroten zijn. Daarnaast blijft onduidelijk of de kosten voor de jeugdzorg gecompenseerd zullen worden.

Wijze van berekenen Algemene uitkering

Wij berekenen de Algemene uitkering door variabelen die van invloed zijn in te vullen. Iedere gemeente hanteert hiervoor haar eigen manier van omgaan met variabelen. Dit kan zijn op basis van CBS-gegevens, maar ook op basis van eigen inschattingen. Het ministerie van BZK rekent bijvoorbeeld in zijn modellen met een groei van inwoners. Wij houden rekening met een daling van het aantal inwoners. De raming van de algemene uitkering is gebaseerd op de gegevens van de op 2 juni 2022 gepubliceerde meicirculaire 2022. In deze circulaire zijn de rijksuitgaven van het Rijk uit de voorjaarsnota vertaald naar het gemeentefonds.

Het risico van deze ramingen schuilt in de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Deze moeten ook in balans blijven wat mogelijk leidt tot bezuinigingen. Die bezuinigingen werken dan door in de algemene uitkering. Tot slot, wij ramen de algemene uitkering in constante prijzen. Dit betekent dat we de inkomsten hebben gecorrigeerd met een inflatiepercentage. We hebben voor de komende jaren gerekend met een percentage van 3% een half procent boven de meerjarenraming van het CPB.

2023

In 2023 start de herverdeling van het gemeentefonds. Dit betekent dat er veel variabelen verdwijnen en enkele nieuwe variabelen worden ingevoerd. Dit betekent ook dat de bedragen per variabele zijn aangepast. De herverdeling heeft voor ons uiteindelijk een positief effect van ± € 2,2 miljoen. Dit voordeel komt de komende jaren geleidelijk in onze uitkering terecht. Voor 2023 zien we ook de effecten van het regeerakkoord. De extra rijksuitgaven leiden tot een hogere algemene uitkering. Tot slot zien we ook voor 2023 een uitkering voor de jeugdzorg. Dit is opnieuw een eenmalige bijdrage net als in 2022.

2024 - 2026

Voor 2024 en 2025 zien we naast de gevolgen van de herverdeling ook nog de effecten van het regeerakkoord. Dit leidt met name in 2025 tot een hogere algemene uitkering. Vanaf 2026 vallen de extra inkomsten uit het regeerakkoord weg en neemt de algemene uitkering af. Reden hiervoor is dat een groot gedeelte van de uitgaven uit het regeerakkoord op dit moment een tijdelijk karakter hebben. In de meerjarenraming van de algemene uitkering is geen rekening gehouden met eventuele extra middelen voor de jeugdzorg. Na de arbitrage over de jeugdzorg is in 2022 extra geld beschikbaar gesteld. Deze extra middelen hebben vooralsnog geen structureel vervolg gekregen. Net zoals in de begroting van 2022 hebben wij daarom geen structurele extra bijdrage voor de jeugdzorg geraamd.

Meerjarenbeeld na verwerking meicirculaire

Bedragen x € 1.000	2023			2024			2025	2026
	I	S	Saldo	I	S	Saldo	Saldo	Saldo
Meerjarenbeeld voor meicirculaire	-531	-2.479	-3.010	-121	-3.110	-3.231	-2.958	-2.992
Ontwikkeling meicirculaire		9.584	9.584		9.494	9.494	12.030	5.530
Indicatief meerjarenperspectief	-531	7.105	6.574	-121	6.384	6.263	9.072	2.538

UITGANGSPUNTEN

Inleiding

Begrotingsuitgangspunten zijn nodig om de begroting 2023 - 2026 op een consistente manier op te bouwen. Door de begrotingsuitgangspunten vast te leggen is ook voor iedereen terug te vinden waar bij het opstellen van de begroting rekening mee is gehouden. De uitgangspunten passen we toe op de begroting 2023. Voor de jaren erna hanteren we het principe van constante prijzen. Dit betekent dat we voor de jaren na 2023 uitgaan van een situatie waarin de kosten niet stijgen door loon, prijs of rente aanpassingen. Datzelfde geldt ook voor de inkomsten.

Uitgangspunten in het kort

Omschrijving uitgangspunt					
Lasten					
Prijsstijging					Op basis van meicirculaire voorlopig 2,4%
Subsidies					Op basis van gegevens meicirculaire 80% loonvoet, 20% prijsstijging voorlopig 3,36%
Gemeenschappelijke regelingen					Begroting gemeenschappelijke regeling
Salarissen					Op basis van meicirculaire voorlopig 3,6%
Kapitaallasten					1e afschrijving in het jaar na gereedkoming
Baten					
Belasting onroerende zaken (OZB)					6%
Overige belastingen					Op basis meicirculaire voorlopig 2,4%
Rioolrecht					Stijging met inflatie + 2%
Afvalstoffenheffing					Kostendekkend
Leges					Kostendekkend
Overige opbrengsten					Op basis meicirculaire voorlopig 2,4%
Overige uitgangspunten					
Onvoorzien					€ 200.000
Prijspeil meerjarenbegroting					Constance prijzen, prijspeil 2023
Algemene uitkering gemeentefonds					Op basis van meicirculaire
Eenheden algemene uitkering	2023	2024	2025	2026	2027
Inwoners	43.590	43.360	43.130	42.952	42.774
Huishoudens	18.984	19.002	19.020	19.048	19.076
Woonruimten	20.371	20.381	20.391	20.401	20.411
Bedrijven	4.914	4.914	4.914	4.914	4.914

Toelichting uitgangspunten

Prijsstijging

Het inflatiepercentage halen we ieder jaar uit de gemeentefondscirculaire. Dit is het door het Centraal Planbureau (CPB) bepaalde percentage voor het komende begrotingsjaar (2023) voor overheidsbestedingen.

Salarissen

De salarissen rekenen we door naar de formatie zoals die op 1 juni 2022 (begroting) bekend is. We gaan uit van een percentage van 3,6%.

Gemeenschappelijke regelingen

Een groot deel van onze taken wordt uitgevoerd door gemeenschappelijke regelingen. Voor het uitvoeren van deze taken zijn wij een bijdrage verschuldigd. De bijdrage wordt jaarlijks door het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld door de vaststelling van de

begroting van de gemeenschappelijke regeling. Voor de perspectiefnota volgen wij de conceptbegrotingen van de verschillende gemeenschappelijke regelingen.

Kapitaallasten

De kapitaallasten van de gerealiseerde en lopende investeringen rekenen we voor de programmabegroting door na vaststelling van de jaarstukken. In de begroting 2023 nemen we het investeringsplan voor 2023 op. Dit zal voortvloeien uit wensen die opgenomen zijn in Bijlage 3 aangevuld met investeringen die voortvloeien uit een raad- en collegeprogramma.

Belastingen (OZB en overige belastingen)

Voor de OZB en overige belastingen hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Vanaf 2022 wordt de autonome groei van het aantal woningen en bedrijven verwerkt in de begroting om hiermee extra lasten die vanuit deze groei ontstaan op te vangen;
- De totale opbrengst na autonome groei wordt verhoogd met 6% conform eerdere besluitvorming uit Berkelland in Balans;
- De tarieven worden gecorrigeerd voor de stijging van de waarde van woningen en bedrijven.

Riolering

De tarieven zijn kostendekkend.

Afval

De tarieven voor afval zijn kostendekkend.

Leges

Het beleid is om kostendekkende tarieven te hanteren voor leges, overige diensten en overige opbrengsten. In de praktijk hanteren we een prijsindexering omdat er geen regels zijn op basis waarvan we de kostendekkendheid kunnen berekenen. Als gevolg van de besluitvorming uit Berkelland in Balans ramen verhogen we de leges met meer dan een indexpercentage. Bij leges die ook een rijksdeel kennen (burgerzaken), volgen we de landelijk vastgestelde tarieven.

Overige opbrengsten

Onder overige opbrengsten valt bijvoorbeeld de verhuur van gebouwen en gronden.

Stelpost onvoorzien

In de financiële verordening van de gemeente Berkelland is opgenomen dat we € 200.000 ramen voor onvoorzien. Onvoorzien is niet bedoeld om alle wijzigingen in de begroting op te vangen. Het gaat hier alleen om de onvoorzien, onvermijdbare en onuitstelbare uitgaven (de drie O's).

Prijnspeil meerjarenperspectief

Voor het meerjarenperspectief hanteren we constante prijzen en lonen. Het prijspeil in de begroting is dat van 2023. Dit betekent dat we prijsstijgingen niet doorrekenen aan de lastenkant in de volgende drie jaren, maar ook niet aan de batenkant. Ook het meerjarenperspectief van de Algemene uitkering benaderen we op die manier.

Algemene uitkering gemeentefonds

De Algemene uitkering krijgen we van het Rijk. Deze Algemene uitkering hangt aan de ene kant samen met de omvang van de overheidsuitgaven en aan de andere kant met de taken die ermee gemoeid zijn. De ontwikkelingen hierin meldt het Rijk via (gemeentefonds)circulaires. Voor de perspectiefnota gebruiken we de meicirculaire 2022. Voor de begroting baseren we ons ook op de informatie uit de meicirculaire 2022. Ontwikkelingen die vervolgens in de septembercirculaire 2022 worden genoemd, benoemen we bij de behandeling van de begroting in november 2022 (in een eerste wijzigingsvoorstel van de begroting 2023).

Eenheden Algemene uitkering

De berekende eenheden in de Algemene uitkering zijn van belang bij het onderbouwen

van begrotingsbudgetten. Naast eigen prognoses, maken we ook gebruik van schattingen van het Rijk en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Uitgangspunten beschikbaarstelling reserves en kredieten

Beschikking over reserves

Het instellen van, het beschikken over en het toevoegen aan reserves is de bevoegdheid van de raad. Dit gebeurt via een afzonderlijk raadsvoorstel. Het kan ook onderdeel vormen van de begroting, een tussenrapportage of de jaarrekening.

Investeringskredieten

Bij de vaststelling van de begroting stelt de raad de investeringskredieten voor de betreffende jaarschijf beschikbaar. Na een collegebesluit over het feitelijke uitvoeringsplan worden kredieten definitief beschikbaar gesteld en kan de daadwerkelijke uitvoering starten.

FIJN LEVEN

Gevolgen jaarrekening

Leerlingenvervoer

Door een hoger aantal leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer en gestegen prijzen stijgen de lasten met € 80.000.

Declarabele uren onderwijsachterstandenbeleid

Er zijn meer uren die we kunnen declareren in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid.

Subsidie kinderopvang

Er wordt structureel een lager beroep gedaan op de subsidies voor kinderopvang. Hierdoor kan de raming worden bijgesteld.

	2023	2024	2025	2026
Leerlingenvervoer	-80	-80	-80	-80
Declarabele uren onderwijsachterstandenbeleid	20	20	20	20
Subsidie kinderopvang	20	20	20	20
Meerjaren saldo	-40	-40	-40	-40

Autonome ontwikkelingen

Extra kapitaallasten Basisschool 't Simmelink

In december 2021 heeft uw Raad besloten een extra krediet beschikbaar te stellen voor de bouw van IKC 't Simmelink.

Areaaluitbreiding groenonderhoud Op de Bleek

De openbare ruimte van nieuwbouwproject Op de bleek in Eibergen is overgedragen aan de gemeenten qua onderhoud en we moeten dus meer vierkante meters groen gaan onderhouden. Bovendien is gezien de prijsstijgingen indexering van de onderhoudsbudgetten noodzakelijk.

Intensivering toezicht gastouders

Wij inspecteren jaarlijks in opdracht van het Rijk een gedeelte van de gastouders. Het aantal inspecties dat moet worden uitgevoerd wordt nu verhoogd vanaf half 2022.

Extra kapitaallasten speelvoorzieningen

In februari 2022 heeft uw Raad besloten rekening te houden met extra kapitaallasten voor speelvoorzieningen.

	2023	2024	2025	2026
Extra kapitaallasten Basisschool Het Simmelink	-11	-11	-11	-11
Areaaluitbreiding groenonderhoud Op de Bleek	-10	-10	-10	-10
Intensivering toezicht gastouders	-21	-21	-21	-21
Extra kapitaallasten vervanging speelvoorzieningen	-2	-2	-2	-2
Meerjaren saldo	-44	-44	-44	-44

VITAAL PLATTELAND

Ontwikkelingen jaarrekening

Subsidies wijkverenigingen

Er wordt structureel een lager beroep gedaan op de subsidies voor wijkverenigingen. Hierdoor kan de raming worden bijgesteld.

	2023	2024	2025	2026
Subsidies wijkverenigingen	17	17	17	17
Meerjaren saldo	17	17	17	17

ZORG VOOR WIE DAT NODIG HEEFT

Gevolgen jaarrekening

WMO ZIN

Op basis van de cijfers uit de jaarrekening 2021 is een toename van de zorgvraag zichtbaar. Voorlopig moeten we er van uit gaan dat deze omvang van zorg ook voor 2022 en volgende jaren zal gelden.

	2023	2024	2025	2026
WMO ZIN	-703	-703	-703	-703
Meerjaren saldo	-703	-703	-703	-703

Autonome ontwikkelingen

Prenataal huisbezoek

Vanaf 1 juli 2022 zal Yunico de nieuwe wettelijke taak prenataal huisbezoek in kwetsbare situaties uitvoeren.

Bestendinging formatie Voormekaar

Noodzakelijke basis om inwonersvragen te bedienen, op basis van formatie-onderzoek aantoonbaar noodzakelijk.

Tariefsaanpassing Huishoudelijke hulp

Als gevolg van externe factoren neemt de prijs voor huishoudelijke hulp toe.

GGD

Op basis van de begroting van de GGD neemt de bijdrage toe.

ZOOV op maat

De provincie heeft eenzijdig besloten de subsidie te verlagen. Daarop is een onderzoek gedaan om te bepalen tegen welk budget ZOOV de minimale dienstverlening door kan zetten. Daaruit vloeien de meerkosten voort.

Kosten SDA regionale inkoop

In verband met vertraging van het inkoopproces en complexiteit is de bijdrage per gemeente verhoogd. Daarnaast moet de bijdrage worden aangepast aan algemene kostenstijgingen.

Jeugd ZIN

Op basis van de cijfers uit de jaarrekening 2021 is een toename van de zorgvraag zichtbaar. Voorlopig moeten we er van uit gaan dat deze omvang van zorg ook voor 2022 en volgende jaren zal gelden. De stijging hiervan is € 500.0000.

	2023	2024	2025	2026
Prenataal huisbezoek door Yunico (nieuwe taak JGZ 0-4 jaar)	-10	-10	-10	-10
Bestendinging huidige formatie van Voormekaar - continueren 3 fte uit 2020	-240	-240	-240	-240
Tariefsaanpassing Huishoudelijk hulp	-100	-100	-100	-100
GGD	-53	-53	-53	-53
ZOOV op maat	-49	-49	-49	-49
Kosten SDA regionale inkoop	-57	-57	-57	-57
Jeugd ZIN	-500	-500	-500	-500
Meerjaren saldo	-1.009	-1.009	-1.009	-1.009

WERKEN EN ONDERNEMEN IN EEN STERKE REGIO

Gevolgen jaarrekening

Loonkosten SW

Door het afnemend aantal SW-ers nemen ook de loonkosten voor deze groep verder af.

	2023	2024	2025	2026
Loonkosten WSW	190	190	190	190
Meerjaren saldo	190	190	190	190

Autonome ontwikkelingen

RIS Matching systeem

Wordt nu uitgevoerd door Fijnder, maar in de praktijk blijkt het meer dienstverlenend voor onze inwoners om dit in eigen hand uit te voeren. Ook zo besproken en afgestemd met Oost Gelre en Winterswijk. De huidige overeenkomst loopt tot oktober 2022 en dient twee maanden van tevoren te worden opgezegd.

Stadsbank Oost Nederland

Op basis van de begroting van de Stadsbank Oost Nederland.

SW vervoerskosten

We zien een toename in het aantal reisbewegingen waardoor ook de kosten oplopen.

Fijnder

Op basis van de begroting van Fijnder en de voorlopige raming van de BUIG zien we voor 2023 een verbetering ten opzichte van de meerjarenbegroting 2022.

	2023	2024	2025	2026
RIS Matching systeem	-7	-7	-7	-7
Stadsbank Oost Nederland	-14	-14	-14	-14
SW vervoerskosten	-30	-30	-30	-30
Fijnder	647	647	647	647
Meerjaren saldo	596	596	596	596

ACTIEF MET DUURZAAMHEID EN ENERGIE

Autonome ontwikkelingen

AGEM

Energieloket van de AGEM wordt tot 2022 incidenteel gedekt. Verplichting loopt ook na 2022 verder.

Aanpassing energiecontracten

We moeten van ons contract met Gazprom af. Nieuwe tarieven zullen vele malen hoger liggen dan het huidige contract.

	2023	2024	2025	2026
AGEM	-105	-105	-105	-105
Aanpassing energiecontracten	-400	-400	-400	-400
Meerjaren saldo	-505	-505	-505	-505

SPORT IS MEER!

Ontwikkelingen jaarrekening

Indexering zwembaden

In de subsidie aan de zwembaden is rekening gehouden met een te hoge indexering. Hierdoor kan de bijdrage naar beneden worden bijgesteld.

Spuk sport

Van deze specifieke uitkering was niet duidelijk of deze structureel zou zijn. Inmiddels gaan we ervan uit dat dit wel het geval is.

Stelpost sportbesluit

De stelpost ter compensatie van het sportbesluit kan vervallen we hebben hier geen gebruik van gemaakt.

Erfpacht Twickel

Door de ontwikkelingen rond De Wildbaan verandert de erfpachtbijdrage aan Twickel.

	2023	2024	2025	2026
Indexering zwembaden	30	30	30	30
SPUK sport	45	45	45	45
Stelpost sportbesluit	43	43	43	43
Erfpacht Twickel	10	10	10	10
Meerjaren saldo	128	128	128	128

CULTUUR IS VAN IEDEREEN

Autonome ontwikkelingen

Indexering van subsidies

In de meerjarenramingen van de begroting voor de subsidiebijdragen aan de Bibliotheek, Muziek en Kunstwijs, musea en de lokale omroep is geen rekening gehouden met de jaarlijkse prijsindexering. Om te voorkomen dat in de bestuursrapportage steeds bijgeraamd moet worden als gevolg van de hogere subsidiebeschikking, is het wenselijk om de basisbedragen meerjarig met het afgesproken percentage te verhogen.

Verhogen bijdrage publieke omroep

Het bedrag voor de lokale omroep is in 2021 opgehoogd met € 3.000 (€ 1,39/huishouden in plaats van € 1,34/huishouden). Deze ontwikkeling moet ook in de meerjarenbegroting worden meegenomen.

	2023	2024	2025	2026
Bezuiniging Cultuur als gevolg van amendement 21-12a				255
Totaal autonome ontwikkelingen	0	0	0	255

SAMEN VEILIG

Autonome ontwikkelingen

VNOG

Op basis van de begroting van de VNOG stijgt de bijdrage aan de VNOG.

	2023	2024	2025	2026
VNOG	-46	-46	-46	-46
Meerjaren saldo	-46	-46	-46	-46

ALGEMEEN BESTUUR EN BEDRIJFSVOERING

Autonome ontwikkelingen

Datalab GO

We hebben de ondertekende DVO voor Datalab GO ontvangen. De bijdrage van Berkelland stijgt met € 150.000.

Extra fractievergoeding

Er is sprake van een stijging van het aantal fracties in de gemeenteraad.

Verhogen aantal commissieleden

Op 8 maart 2022 heeft de gemeenteraad ingestemd met een voorstel om het maximaal aantal commissieleden per fractie te verhogen van drie naar vier leden.

Live uitzenden vanuit restaurant

Kosten zijn een rechtstreeks gevolg van het besluit van de gemeenteraad van 18 mei 2021 om op een andere manier te vergaderen (BOB-model met parallelle sessies). De eisen rondom openbaarheid en verslaglegging brengen extra kosten met zich mee.

Stijging verwerkingskosten salarissen

Door een toename van het personeelsbestand stijgen ook de kosten voor salarisverwerking.

Periodieken

In de meerjarenraming is in 2025 de raming voor periodieken weggefallen, voor 2026 wordt de raming ook opgenomen.

ODA

Op basis van de begroting van de ODA stijgt de bijdrage met € 136.000. Een gedeelte zit in de overgang van bodemtaken van de provincie naar de gemeente. Een gedeelte zit in de overgang van asbesttaken van de gemeente naar de ODA.

Bij algemene dekkingsmiddelen hebben we een bijdrage opgenomen om deze extra lasten te compenseren. Dit met de gedachte dat zonder compensatie de ODA de werkzaamheden ook niet gaat doen.

	2023	2024	2025	2026
Datalab GO	-150	-150	-150	-150
Extra fractievergoeding	-5	-5	-5	-5
Verhogen aantal commissieleden (maximaal)	-13	-13	-13	-13
Live uitzenden vanuit het restaurant	-1	-1	-1	-1
Stijging verwerkingskosten salarissen	-15	-15	-15	-15
Periodieken			-360	-720
ODA	-136	-136	-136	-136
Meerjaren saldo	-320	-320	-680	-1040

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Autonome ontwikkelingen

Rente inkomsten Alliander

We nemen deel in een hybride converteerbare obligatielening. Deze levert in ieder geval rente op tot 2025.

Hogere opbrengst OZB

Door de verhoging van het tarief neemt de opbrengst ook toe. Door extra areaal neemt de opbrengst meer toe dan gedacht.

Opbrengst Hybride lening BNG

De BNG heeft laten weten dat de lening in 2022 nog niet wordt afgelost. Eerst volgende moment is mei 2023. We ramen voor de eerste maanden van 2023 een inkomst op basis van de nieuw vastgestelde rente.

Vrijvallende kapitaallasten

Als investeringen zijn afgeschreven vallen de lasten van de investering vrij. Een gedeelte van de vrijvallende kapitaallasten is al bestemd. De nog niet bestemde vrijval is hier opgenomen.

Areaaluitbreiding OZB

Doordat er weer gebouwd wordt zijn er ook meer objecten waarover OZB kan worden geheven. Vanaf 2022 houden we rekening met een toename van de opbrengst als gevolg van de uitbreiding van het areaal.

Looncompensatie

We gaan uit van de meest recente raming van het CPB voor de loonvoet sector overheid. Het cijfer van maart 2022 is 3,6%.

Prijscompensatie

We gaan uit van de meest recente raming van het CPB voor het consumenten prijs indexcijfer. Het cijfer van maart 2022 is 2,4%.

Correctie loon- en prijscompensatie

Omdat we ramen in constante prijzen weten we dat we bij de overgang van constante naar lopende prijzen een deel loon/prijscompensatie krijgen.

Correctie ODA

Bij de autonome ontwikkelingen hebben we een stijging van de lasten voor de ODA opgenomen. De stijging van de lasten is het gevolg van een verschuiving van taken. De verwachting is dat tegenover de extra lasten dan ook extra inkomsten komen te staan. Is dit niet geval dan gaat de ODA de extra taken niet uitvoeren.

	2023	2024	2025	2026
Rente inkomsten Alliander	69	69	69	
Opbrengst Hybride lening BNG	350			
Vrijvallende kapitaallasten		15	30	170
Areaaluitbreiding OZB	80	80	80	80
Looncompensatie	-1.013	-1.013	-1.013	-1.013
Prijscompensatie	-720	-720	-720	-720
Correctie algemene uitkering Loon- Prijscompensatie	1.300	1.300	1.300	1.300
Correctie algemene uitkering ODA	136	136	136	136
Meerjaren saldo	202	-133	-118	-47

BIJLAGE 1: STAND VAN BEZUINIGINGEN

Inleiding

Door toenemende uitgaven op verschillende terreinen die onvoldoende worden gecompenseerd door aanvullende inkomsten staat de financiële positie van de gemeente onder druk. Om een financieel gezonde gemeente te blijven zijn ombuigingen nodig. In het verlengde van de Perspectiefnota 2021 gaven wij in de begroting 2021 invulling aan onze focus op de lange termijn en stuurden wij op een structureel sluitende begroting. Hierbij streven wij naar meer stabiliteit en het verminderen van schommelingen. Vanuit een solide basis anticiperen we op meevallers en tegenvallers om zo vanuit een meerjarig perspectief koersvast onze opgaven en ambities te realiseren.

In deze paragraaf hebben we alle bezuinigingen en ombuigingen nog eens weergegeven. In de kolom gerealiseerd hebben we aangegeven welke bedragen gerealiseerd zijn in 2021. Het gaat om de werkelijk gerealiseerde bedragen. In onze meerjarenbegroting is rekening gehouden met alle bezuinigingen/ombuigingen doordat de betreffende budgetten zijn aangepast. In de meeste gevallen zal dit ook met zekerheid leiden tot de gewenste besparing. In een aantal gevallen moet nog uitgewerkt worden hoe de besparing kan worden gerealiseerd.

	2021	2022	2023	2024	Gerealiseerd	Nog in te vullen
Plezierig Wonen	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	0
Fijn Leven	446.350	566.350	591.350	591.350	435.850	155.500
Vitaal Platteland	10.000	10.000	10.000	40.000	10.000	30.000
Zorg voor wie dat nodig heeft	1.585.000	2.554.000	2.554.000	2.554.000	550.000	2.004.000
Werken en ondernemen in een sterke regio	121.800	177.800	315.800	327.350	178.400	148.950
Actief met duurzaamheid en energie	35.000	75.000	125.000	125.000		125.000
Sport is meer!		10.000	36.400	326.840	10.000	316.840
Cultuur is van iedereen	71.017	71.017	326.137	326.137	69.792	256.345
Samen Veilig			15.000	15.000		15.000
Financiën	1.508.500	2.107.000	2.655.500	3.204.000	1.573.500	1.630.500
Totaal	3.431.317	5.621.167	6.679.187	7.559.677	2.877.542	4.682.135

Programma Plezierig wonen

Ombuiging	2021	2022	2023	2024	Gerealiseerd	Nog in te vullen
Beleidsmatige onderzoeken	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000	0
Demografische onderzoeken	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	0
Totaal	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	0

Programma Fijn leven

Ombuiging	2021	2022	2023	2024	Gerealiseerd	Nog in te vullen
Geen opwaardeer projecten in de openbare ruimte	76.800	76.800	76.800	76.800	76.800	0
Ecologisch bermbeheer	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000	0
Verminderen budget onderhoud bruggen/kunstwerken	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000	0
Verminderen budget kinderopvang	11.550	11.550	11.550	11.550	11.550	0
Omvormen groen met beperkt onderhoud		30.000	30.000	30.000	30.000	0
Verlaging budget verkeersplannen/maatregelen	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	0
Verlaging onderhoudsbudget waterkering/oeverbeschoeiing	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	0
Verlaging budget borden/schrikhekken	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	0
Minder uitgaven aan nieuwe speelvoorzieningen	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	0
Besparen op begraafplaatsen	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	0
Minder gladheidsbestrijding	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	0
Minder onkruidbestrijding		15.000	15.000	15.000	15.000	0
Besparen op onderhoud bomen			25.000	25.000		25.000
Besparing exploitatie (onderhoud) door versnelde verkoop gebouwen		65.000	65.000	65.000	65.000	0
Afschaffen budget kerstbomen	10.000	10.000	10.000	10.000	9.500	500
Verlagen onderhoudsbudget wegen en paden	130.000	130.000	130.000	130.000		130.000
Minder ongediertebestrijding		10.000	10.000	10.000	10.000	0
Totaal	446.350	566.350	591.350	591.350	435.850	155.500

Programma Vitaal platteland

Ombuiging	2021	2022	2023	2024	Gerealiseerd	Nog in te vullen
Besparing natuur en landschapsbeheer				30.000		30.000
Verlagen budget Plattelandsvernieuwing	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	0
Totaal	10.000	10.000	10.000	40.000	10.000	30.000

Programma Zorg voor wie dat nodig heeft

Ombuiging/taakstelling	2021	2022	2023	2024	Gerealiseerd	Nog in te vullen
Projecten en acties	835.000	1.054.000	1.054.000	1.054.000	550.000	504.000
Actieve casusregie	750.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000		1.500.000
Totaal	1.585.000	2.554.000	2.554.000	2.554.000	550.000	2.004.000

Programma Werken en ondernemen in een sterke regio

Ombuiging	2021	2022	2023	2024	Gerealiseerd	Nog in te vullen
Verlagen budget stimuleren van bestaande en nieuwe bedrijven	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	0
Stoppen met regiocoördinator toerisme			53.000	53.000		53.000
Verlagen budget stimulering maakindustrie	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	0
Verlagen budget recreatie en toerisme	19.800	19.800	19.800	19.800	20.000	-200
Stoppen met city-branding			35.000	35.000		35.000
Verminderen subsidieverlening kleinschalige evenementen				11.550		11.550
Stoppen bijdragen aan projecten in kader van samenwerking met Duitsland	12.000	12.000	12.000	12.000	12.400	-400
Verlagen budget STAT	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	0
Afstoten openbaar toilet Eibergen		6.000	6.000	6.000	6.000	0
Besparing door vroeg signalering van schulden		50.000	100.000	100.000	50.000	50.000
Totaal	121.800	177.800	315.800	327.350	178.400	148.950

Programma Actief met duurzame energie

Ombuiging	2021	2022	2023	2024	Gerealiseerd	Nog in te vullen
Zon op dak gemeentehuis en gemeentewerf		25.000	75.000	75.000		75.000
Besparing op energie gemeentelijk vastgoed	10.000	25.000	25.000	25.000		25.000
Vergroening met Scandinavische groencertificaten	25.000	25.000	25.000	25.000		25.000
Totaal	35.000	75.000	125.000	125.000	0	125.000

Programma Sport is meer!

Ombuiging	2021	2022	2023	2024	Gerealiseerd	Nog in te vullen
Afstoten sportaccommodaties				60.000		60.000
Verminderen subsidie Sport federatie Berkelland		10.000	10.000	10.000	10.000	0
Verminderen subsidie zwembaden				121.440		121.440
Verminderen subsidie sportverenigingen				26.400		26.400
Versneld slopen en investeren (nieuwe) binnensportaccommodaties				50.000		50.000
Besparen op schoonmaak en onderhoud sporthallen en gymnastiekzalen				59.000		59.000
Totaal		10.000	36.400	326.840	10.000	316.840

Programma Cultuur is van iedereen

Ombuiging	2021	2022	2023	2024	Gerealiseerd	Nog in te vullen
Verminderen budget uitvoerings- programma cultuur en erfgoedvisie				255.120		255.120
Verminderen subsidies eigenaren gemeentelijke monumenten	28.017	28.017	28.017	28.017	28.017	0
Verminderen monumentensubsidie ten behoeve van, duurzaamheidsmaatregelen	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	0
Niet meer meedoen Cultuur- en erfgoedpact Achterhoek	15.000	15.000	15.000	15.000	13.775	1.225
Verminderen budget door efficiënter onderhoud kunstobjecten	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000	0
Totaal	71.017	71.017	326.137	326.137	69.792	256.345

Programma Samen veilig

Voor het Programma Samen Veilig is in Berkelland in Balans de regionale projectleider Ondernijning als ombuiging opgenomen. De financiering is gestopt en in de perspectiefnota 2022 en verder is een nieuwe integrale afweging gemaakt en zijn structurele middelen opgenomen voor de regionale projectleider.

Ombuiging	2021	2022	2023	2024	Gerealiseerd	Nog in te vullen
Projectleiding ondernijning		15.000	15.000			15.000
Totaal		15.000	15.000		0	15.000

Programma Financiën

De bezuinigingen/besparingen voor 2021 zijn gerealiseerd. De OZB steeg met 6% met een hogere opbrengst tot gevolg. Ook de leges stegen en ook hier zien we een hogere opbrengst. Onze lening is geherstructureerd met het gewenste effect. Rentelasten die nog iets lager zijn dan verwacht. En de taakstelling op de organisatie is ingevuld door anders te besparen op het formatiebudget, het aannamebeleid en juridische advisering. Daarnaast zijn middelen voor investeringen en de kinderopvang die beschikbaar kwamen niet ingezet.

Ombuiging	2021	2022	2023	2024	Gerealiseerd	Nog in te vullen
OZB-verhoging	526.000	1.052.000	1.578.000	2.104.000	526.000	1.578.000
Leges verhogen	32.500	55.000	77.500	100.000	32.500	67.500
Treasury, herzien lening	425.000	425.000	425.000	425.000	440.000	-15.000
Taakstelling ambtelijke organisatie	525.000	525.000	525.000	525.000	525.000	0
Stoppen met kleine subsidies kleine burgerinitiatieven		25.000	25.000	25.000	25.000	0
Lagere afname diensten ODA en VNOG		25.000	25.000	25.000	25.000	0
Totaal	1.508.500	2.107.000	2.655.500	3.204.000	1.573.500	1.630.500

BIJLAGE 2: STAND VAN RESERVES

Wat speelt er?

Bij de nota Reserves en Voorzieningen 2019 zijn de reserves herschikt. Daarbij zijn nog 9 reserves in stand gebleven, waarvan 8 bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn ingesteld om toekomstige lasten te kunnen dekken. De reserves zijn een spaarpot voor verwachte uitgaven dit betekent niet dat er concrete plannen zijn. Als er een concreet plan is hevelen we het benodigde bedrag over van de bestemmingsreserve naar de reserve Bestuurlijke claims. De werkelijke kosten worden vervolgens gedekt uit de reserve Bestuurlijke claims. Hierna is per reserve nog eens aangegeven voor welk doel ze zijn ingesteld.

Overzicht reserves

Bedragen x € 1.000	Stand 1-1-2022	Bestemming resultaat	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering door afschrijving	Stand 31-12-2021
Algemene reserve	23.914		2.875	439		26.350
Bestuurlijke claims	38.270	204		14.186	149	24.139
Egalisatiereserve afval	1.885			805		1.080
Egalisatiereserve investeringen	7.708				204	7.504
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	6.596					6.596
Onderhoud wegen	759			250		509
Onderwijshuisvesting	5.062	1.402	93	1.415		5.142
Herstructurering	4.000					4.000
Nadelen decentralisaties	2.780		822	64		3.538
Totaal	90.974	1.606	3.790	17.159	353	78.858

Meerjarenoverzicht reserves

Bedragen x € 1.000	Saldo	Mutaties	Verwacht saldo	Mutaties	Verwacht saldo	Mutaties	Verwacht saldo	Mutaties	Verwacht saldo	Mutaties	Verwacht saldo
	31-12-2021	2022	31-12-2022	2023	31-12-2023	2024	31-12-2024	2025	31-12-2025	2026	31-12-2026
Algemene reserve	23.914	2.436	26.350	-709	25.641	-560	25.081	73	25.154	-392	24.762
Bestuurlijke claims	38.270	-14.131	24.139	-4.247	19.892	0	19.892		19.892		19.892
Egalisatiereserve Afval	1.885	-805	1.080	-251	829	-251	578	-251	327	-251	76
Egalisatiereserve investeringen	7.708	-204	7.504	-204	7.300	-204	7.096	-204	6.892	-204	6.688
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	6.596	0	6.596	0	6.596	0	6.596		6.596		6.596
Onderhoud wegen	759	-250	509	-250	259	0	259		259		259
Onderwijs-huisvesting	5.062	80	5.142	93	5.235	44	5.279	44	5.323	44	5.367
Herstructurering	4.000	0	4.000	0	4.000	0	4.000		4.000		4.000
Nadelen decentralisaties	2.780	758	3.538	-63	3.475	-63	3.412	-63	3.349	-63	3.286
Totaal	90.974	-12.116	78.858	-5.631	73.227	-1.034	72.193	-401	71.792	-866	70.926

